30.08.2013 г. / 23:43:57

Вяра

13.09 по еретическия, †31 август по православния календар - Свети свещеномъченик Киприан. Свети Генадий, патриарх Константинополски

Житие и страдание на свети свещеномъченик Киприан, епископ Картагенски († 258 г.)

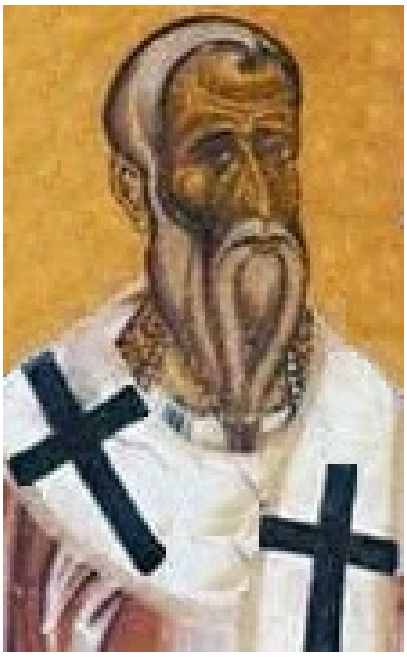

Свети Киприан, епископ Картагенски, е сред най-забележителните отци и учители на Църквата от III век. Той живял във време, когато върху Христовата Църква връхлитали както външни гонения от страна на езичниците, така и вътрешни разпри с еретиците и разколниците. Свети Киприан станал образец за мъжествен архипастир, пострадал за името Христово и положил душата си за своето паство, и на разумен строител на вътрешния църковен живот. Той оставил многобройни съчинения, в които засяга разнообразни богословски въпроси и решава почти всички недоумения, възникнали по негово време във връзка с вътрешното благоустройство на църковния живот. Затова животът и историята на страданията му са особено поучителни.

Светият бил роден в началото на III век*. Родителите му били езичници и принадлежали към знатните и благородни граждани на Картаген.

* Смята се, че той е роден около 200 година. Бел.ред.

Първоначално името му било Тасций Киприан. На младини той получил добро светско образование и показал големи успехи в красноречието, поради което бил избран за учител по риторика в картагенското училище. По същата причина мнозина го избирали за свой защитник при воденето на съдебни дела. Може да се предположи, че той получил по наследство значително състояние. Също и изгодите на адвокатската длъжност му доставяли достатъчно средства за охолен живот и отначало, докато бил езичник, животът му бил греховен. Вследствие на това, казва самият Киприан, "покорен на страстите си, неволно благоприятствах за собственото си нещастие, сякаш то ми бе отредено по природа" (Писмо до Донат, гл. 4).

Такъв греховен живот той водел дотогава, докато на Божията благодат не било благоугодно да осени душата му и да го призове към спасение. Предполага се, че Киприан останал езичник до пълната си зрелост, вероятно до четиридесет и шестгодишна възраст*.

* Прието е да се смята, че Киприан е приел християнството през 246 година. Бел.ред.

В началото на III век в Картаген имало вече много християни. Киприан знаел за това и не можел да не се заинтересува от възвишеното християнско учение, защото по природа бил надарен с любознателен и благороден ум. Още преди обръщането си в християнството той се запознал с някои съчинения на Тертулиан* и това го подтикнало по пътя на истината.

* Киприан бил запознат с "Апология" на Тертулиан.

Бел.ред.

Още езичник, Киприан започнал да изпитва отвращение от езическия живот. Той съзнавал пагубността и греховността на гладиаторските зрелища, където убийството на едни доставяло удоволствие на други. Изпитвал отвращение и от езическите трагедии и комедии, които събуждали в паметта минали злодеяния и развращавали хората. Той с прискърбие наблюдавал несправедливостта и притесненията от страна на съдиите, измамите и раздорите между частни лица, още като езичник съзнавал, че знатността, честта и богатството, които на мнозина се струват толкова привлекателни и прелъстителни, всъщност изпълват душата само с празни и мъчителни опасения и тревоги. Всичко това довело Киприан до убеждението, че в езичеството спасението е невъзможно, че езическата религия не може да даде на човека душевен мир и затова не заслужава ни най-малко внимание в сравнение с християнската.

Но съзнанието за дълбоката и повсеместна нравствена поквара го възпирало до време да се обърне към християнството. Той често се замислял за своето нравствено падение, за необходимостта да се поправи и да започне нов живот в християнството, но в същото време се плашел от неговите високи изисквания. Той смятал за изключително трудно онова духовно възраждане, което се дарува в християнството, защото вече много години прекарал в езичество. Своите съмнения и недоумения по този повод той красноречиво изразява в “Писмо до Донат”:

“Възможно ли е да се загърби всичко това, което някой е бил преди, и в същото тяло да стане друг човек по ум и сърце?... Възможно ли е да отхвърлиш това, което се е родило от дълбините на плътта и заедно с нея е затвърдяло или се е вкоренило от дългогодишния навик заедно с годините... Ще се

научи ли някога на пестеливост онзи, който е навикнал на великолепни пиршества и изискани ястия? Ще облече ли обикновена и проста дреха онзи, който винаги е носил скъпоценни, украсени със злато одежди? Не - разсъждавал Киприан - синът на разкоша, свикнал с почестите, никога не ще се реши да бъде обикновен и незнатен човек. Винаги съпровождан от слугите си, обкръжен в знак на почит от многобройна тълпа от угодници, той смята за наказание времето, когато остава сам. Пленник на непрестанни забави, той обикновено се опива с вино, величае се от гордост, възпламенява се от гняв, замисля хищение, поддава се на жестокост, увлича се от похот. Така често разсъждавах в себе си - пише Киприан, - защото и сам бях подвластен на множество заблуди" ("Писмо до Донат", гл. 3 и 4.).

В състояние на такава нравствена борба и нерешителност той не могъл да не почувства необходимостта от помощ и съвет и за да разреши съмненията си, се обърнал към един картагенски презвитер на име Цецилий. Той успял да убеди Киприан в крайната нелепост на езическото многобожие и в това, че и най-лошите наклонности на човека могат да се променят по действието на всесилната Божия благодат. Така Киприан взел твърдото решение да стане християнин.

Според съществуващия в древната Църква обичай до кръщението си той е трябвало известно време да остане в оглашение*. Неизвестно колко време е пребивавал в това състояние - може да се предполага, че не задълго.

** Оглашение - устно наставление в истините на християнската вяра. Бел.ред.*

Днес тази съществена част от Свещеното Християнско Предание е премахната абсолютно незаконно в

съвременните "официални" лъжехристиянски икуменически църкви.

За подробности: ***[ОТНОСНО ПРЕМАХВАНЕТО НА ОГЛАШЕНИЕТО]***

Решен да стане християнин, Киприан на дело доказал искреността на своето намерение, като променил самия си начин на живот. Още като огласен той продал всичките си имения и получените пари раздал на бедните, без да остави нищо за себе си. След това презвитер Цецилий, който наблюдавал духовния живот на Киприан, вече не се съмнявал в искреността на обръщането на ученика си. Скоро след това, разбира се, трябвало да последва и кръщението му.

Живото чувство за духовно преобразяване, дарувано в тайнството на кръщението, подействало силно на Киприан. Ето как описва той в писмото до приятеля си Донат спасителните действия на тайнството кръщение:

“Когато животворните води на кръщението умиха петната от предишния ми живот и в очистеното и оправдано сърце се изля небесна светлина; когато, приел небесния Дух, станах нов човек, тогава по чуден начин напълно се уверих в това, в което преди се съмнявах; тайните започнаха да се разкриват, мракът - да се разсейва и онова, което преди ми се струваше трудно, стана удобно, невъзможното стана възможно... В приемането на небесните дарове няма мяра. Трябва само да жадува и да бъде отворено сърцето ни, да имаме толкова вяра, способна да приеме благодатта. Тя дарува способност да унищожаваме отровната сила на греха с трезвена чистота, с непорочна мисъл, с чисто слово, с нелицемерна добродетел; тя очиства сквернотата на развратените сърца, като им възвръща здравето; тя дава сила да помиряваме врагове, да успокояваме безпокойни и със страшни заклинания да ги принуждаваме да признаят за нечистите духове, които се вселяват в човека.

Начинът на действие на благодатта върху онези, в които живеят зли духове, е невидим - незабележими са ударите, с които тя ги уязвява, но наказанието е видимо и поразително. Така вселилият се в нас дух на благодатта започва да проявява могъщата си сила и макар да не сме сменили с друго тялото и членовете ни, окото ни вече не се затъмнява от мрака на този век. Какво могъщество, каква сила на Духа! Който се е очистил и пребивава чист, той не само себе си опазва от съблазните на света, не само не попада в мрежите на нападащия го враг, но се укрепява в силите си дотолкова, че господства като повелител над цялото войнство на противника” (“Писмо до Донат”, гл. 4 и гл. 5).

Така скоро след кръщението Божията благодат се проявила в Киприан с вътрешно духовно възраждане. Макар че променил, както споменахме по-горе, начина си на живот още като огласен, но по собственото му признание вярата му придобила истинска твърдост, и волята му - съвършена сила и крепост вече в кръщението. Той се кръстил, вероятно, на празника Възкресение или Света Троица*.

* Тези дни в древната Църква поради тържествеността си се смятали за особено подходящи за кръщение на езичниците. Бел.ред.

След кръщението си Киприан започнал строг добродетелен живот. Той бил пример за нестяжателност, защото състрадавайки на бедните и нищите, им раздавал всичко, което имал. Основните му занимания били молитвата и четенето на свещеното Писание.

Оказвайки милост и благотворейки на всички нуждаещи се, той не могъл да не изпитва особена любов и благодарност към наставника си, презвитер Цецилий, който му открил тайните

на вярата и способствал за обръщането му в християнство. И презвитерът виждал предаността и разположението на Киприан към себе си, затова преди смъртта си не намерил друг, на когото с по-голяма увереност и надежда да връчи отговорността и грижите за своето семейство.

След кръщението си Киприан живеел в дома на Цецилий, защото раздал всичките си имоти на бедните; при това и двамата, водели строг добродетелен живот.

Година след кръщението си Киприан бил ръкоположен за презвитер на Картагенската църква.

В презвитерския сан той се подвизавал с още по-голямо усърдие в благочестието. Според свидетелството на дякона Понтий*, като презвитер Киприан сторил много, подражавайки на древните праведници, и сам станал достоен за подражание.

* Дякон Понтий оставил животоописание на свети Киприан. Бел.ред.

Скоро след това починал картагенският епископ Донат. За освободената епископска катедра народът единодушно избрал свети Киприан. Така в презвитерския сан той пребивавал не повече от година.

Първоначално Киприан се отказвал от тази чест, като се смятал за недостоен да поеме такова високо служение. Той казвал, че има презвитери, по-стари на възраст и по-достойни от него. Но хората, които обичали добрия си пастир, настоятелно искали в епископски сан да бъде ръкоположен свети Киприан. Когато дошъл определения ден, християните окръжили дома му и не искали да си тръгнат, докато Киприан не се съгласи да иде с тях в храма. При цялото си високо

смирение, той трябвало да отстъпи пред любовта на братята и отишъл в храма, където за радост на всички бил ръкоположен за епископ.

Така свети Киприан бил поставен, подобно на светилник, за да озарява света с добродетелите си.

* Киприан бил ръкоположен в епископски сан вероятно в края на 248 година. Бел.ред.

Като епископ той обърнал внимание преди всичко на църковното благоустройство. Трябва да се отбележи, че по онова време имало немалко християни, само по име, а всъщност прекарвали недостоен за истинския християнин живот. Тъй като езическите гонения отдавна престанали и Църквата се наслаждавала на почти четиридесетгодишен мир, някои лекомислено си позволявали да отстъпват от строгите християнски обичаи. Ето как самият Киприан описва нравствените недостатъци на своето време:

“Всеки се грижеше за преумножаването на своята собственост. Иереите нямаха очакваното според обета им благочестие, служителите (клириците) нямаха чиста вяра, в делата нямаше милосърдие, а в нравите - благоустройство (“Книга за падналите”, гл. 6). Много от християните не пазеха твърдо истините на Христовата вяра и отстъпваха от Христа. Често се допускаха безразсъдни клетви, презрение и непослушание пред пастирите, злословие и взаимна вражда” (Пак там).

Поради всичко това свети Киприан като епископ е трябвало много да се потруди за полза на вътрешното благоустройство на Църквата.

Скоро след приемането на епископския сан той пристъпил

към изкореняването на промъкналите се в живота на християните безредици.

Киприан обърнал вниманието си преди всичко към клира, към самите пастири на Църквата, които трябвало да бъдат ръководители на народа. Той не допускал никого, дори до най-ниските степени на служение в клира, без предварително внимателно да изследва способностите и поведението на всеки. Също така изисквал лицата, желаещи да встъпят в служение на Църквата, да притежават известна подготовка. В присъствието на презвитери изпитвал познанията в християнското учение, както е известно по повод на Оптан, когото в началото на своето епископство той назначил за учител на огласените.

Наред с това той се грижел и за поправянето на нравите сред християните. Дякон Понтий описва така епископското служение на свети Киприан:

“Какво благочестие имаше! Каква бдителност! Какво милосърдие! Каква строгост! Толкова святост и благодат се изливаше от устата му, че изумяваше всички, които го виждаха”.

На външен вид свети Киприан бил честен и благообразен, защото скритата в душата му светиня се изобразявала и на лицето му. Както мъдростта, по думите на Еклесиаст, така и светостта украсява лика на човека (Екл. 8:1), а в този Божий човек имало и двете, той бил и мъдър, и свет. Носел одежди не много богати и не прекалено бедни, защото избягвал гордостта и превъзнасянето, но не желаел да подлага на безчестие архиерейския сан. По характер бил доста сдържан - нито много строг, нито прекомерно мек и кротък. Където било нужно наказание, там, макар и милостиво, явявал гнева си и затова бил почитан и уважаван от всички. Освен това той проявявал голямо милосърдие и състрадание към всички

обидени и нуждаещи се и бил помощник на сироти, странници, нищи и болни.

В своите архипастирски разпореждания и дела свети Киприан проявил толкова разсъдителност и мъдрост, че неговия съвет търсели и предстоятели на други Църкви.

Така например новският епископ Рогациан поискал съвет във връзка с оскърблението, което му нанесъл един дякон. Киприан отговорил:

- Ако дяконът и занапред проявява непослушание и те оскърбява, твоята власт ти дава право да го лишиш от сан или да го отлъчиш от общение. Обаче - добавил той - ние повече желаем да скриваш обидите с кротко търпение, отколкото да наказваш със свещената власт.

Друг епископ, Евкратий, го попитал:

- Трябва ли да се допуска до църковно общение актьор, който и след като е станал християнин, обучава младите хора на изкуството, с което се е занимавал в езичеството?

На това Киприан отговорил:

- Бедността не може да извини този актьор, който сега е станал християнин. Той може да се издържа от църковните приношения само ако пожелае да се задоволи с по-умерен, но безгрешен живот. Затова го убеди да се задоволи с църковна издръжка. Ако вашите приношения са недостатъчни за препитанието на работниците, нека дойде при нас и тук ще получи необходимите дрехи и прехрана.

И много други съвети давал на всички, които се обръщали към него, защото не желаел да скрива мъдростта и знанията си, а се стараел да бъде полезен на всички.

По Божията воля свети Киприан прекарал малко години в

мирно управление на своята епархия. Скоро след избирането му за епископ над Църквата като буря се разразило гонението на Деций (царувал от 249 до 251г., бел.ред.). Като заел престола, този нечестив император издал указ, според който на всички християни се заповядвало да приемат езическата религия и да принасят жертви на боговете.

Много преди началото на гонението свети Киприан бил известен за това бедствие с видение от Господа. Той видял старец, отдясно на когото седял юноша, преизпълнен със смущение, негодувание и печал, а отляво - друг, който държал мрежа и заплашвал да хване в нея стоящия наоколо народ. Свети Киприан се учудил на видението. То му било обяснено в смисъл, че седящият отдясно се огорчава и скърби, защото християните не спазват заповедите Му, а стоящият отляво се радва, че има възможност и позволение да излее върху хората яростта си. Свети Киприан разбрал, че лицата от неговото видение са Бог Отец, нашият Господ Иисус Христос и изконният враг на света - дяволът.

С това гонение християните били подложени на изпитание като злато в огъня, за да просияят по-ярко и силно навред християнските добродетели.

Когато указът на императора стигнал в Картаген, езичниците поискали да предадат на мъчение най-напред свети Киприан. Те възнамерявали да подложат на мъчения него, преди всички като най-известен с добродетелите и влиянието си, за да сплашат по този начин останалите християни. Но времето на подвизите на свети Киприан още не било дошло и той решил за известно време да напусне града, за да поддържа с увещанията и наставленията си от неизвестно на езичниците място вярата на християните и да ги утвърждава твърдо да изповядват името Христово. Като взел това решение, той написал послание на презвитерите и

дяконите си, а също и на предстоятелите на римската Църква. В него съобщавал, че напуска града, за да не усили неговото присъствие яростта на гонението, че макар да отсъства от паството си телесно, присъства с него в Господа, че е написал тринадесет послания за утешение на силните, за ободрение на слабите, за отстраняването на различни неуредици във вътрешния църковен живот и за успокоение на колебаещите се души.

Свети Киприан обяснявал постъпката си така:

“Първата степен на победата е да изповядаме Господа след залавянето от езичниците. Втората степен на славата е с благоразумно оттегляне да спасим себе си за Господа. Едната е всенародно изповядване, а другата - частно. Едната побеждава гражданския съдия, а другата е по-благоприятна на Бога като Съдия, защото опазва чистата съвест в непорочно сърце. В единия случай се разкрива по-жива твърдост, а в другия - по-уверена предпазливост. Един, когато наближава часът му, се оказва съзрял за смъртта, а за друг тя може би е отсрочена - например за този, който, оставил наследството си, се е оттеглил именно за да не отпадне, но несъмнено ще изповяда християнството си, ако бъде хванат от езичниците.”

Без съмнение с временното си оттегляне Киприан оказал на Църквата по-голяма услуга, отколкото ако още тогава бе приел мъченичеството.

Преди да напусне града, той разделил църковните пари между всички клирици, останали в Картаген, за да помагат на безимотните и бедните. Клирът, от своя страна, охотно съобщавал на своя епископ всички сведения за състоянието на паството му и му се подчинявал така, както и при личното му присъствие. Справедливо е да се каже, че само той бил способен да управлява картагенската църква в това тежко време.

Неговият животописец, дяконът Понтий, отбелязва: “Да си представим, че Киприан тогава (тоест ако не бе напуснал Картаген) бе удостоен с мъченическа кончина… кой би научил падналите на покаяние, еретиците - на истината, разколниците - на единство, чадата Божии - на опазването на мира и молитвата?”

По този начин свети Киприан се намирал в постоянно общение с паството си и неведнъж пращал писма и съобщения на презвитерите, дяконите, мъчениците и изповедниците. На първите казвал, че ще дойде при тях веднага щом Бог му покаже, че такава е Неговата воля. Молел ги да се грижат за вдовиците, болните, странниците и бедните. Макар и да им оставил известна сума пари за тази цел, той се опасявал, че тя вече може да е похарчена, и пратил слугата си Нарик с ново парично приношение. Най-вече се грижел за това, християните да не паднат духом сред бурята от огорчения. Не по-малко задушевно пишел и до изповедниците и мъчениците, като укрепявал мъжеството им, хвалел верността им, увещавал всички християни да оказват всевъзможно облекчение по време на техните страданията и да отдават заслужени почести на телата им след смъртта.

За светите изповедници светият се отзовавал с голяма похвала. Той подтиквал клириците си да се грижат за това, както няма недостатък в славата на изповедниците, така да няма недостатък и в помощта за тях, и молел да го известяват за дните на смъртта им, за да принася възношения и жертви като възпоменание за тях.

След оттеглянето на свети Киприан от Картаген в началото яростта на езичниците малко отслабнала. Но после тя се засилила още повече. За да принудят християните да се отрекат от вярата си, езичниците измисляли различни жестоки изтезания и мъчения. Изповедниците на Христовото

име били бити с бичове и тояги, разкъсвани от железни оръдия, изгаряни в огъня. Тъмниците се препълнили с християни. Едни от затворниците скоро получавали победни венци, а за други предстояло да ги получат, защото и те били въодушевени от същото мъжество и със същата ревност се стремели към подвига. Но имало и такива, които не издържали мъченията и принасяли жертви, кадели тамян на идолите или за пари откупвали от градоначалниците писмени уверения, в които се посочвало, че са принесли жертви на идолите и са се отрекли от Христа, макар да не били сторили това. Някои дори доброволно и без принуда принасяли жертви на езическите богове. С настъпването на нощта езическите съдии пускали други да си идат и не ги принуждавали към жертвоприношение, но те сами искали позволение още същата вечер да принесат жертва, без да отлагат до другия ден. Имало и мнозина, които уговаряли приятелите си да се отрекат от християнската вяра, както направили те самите.

Тежко било на свети Киприан да чува за падението на слабите членове на своето паство! Той сякаш ги откъсвал от собственото си сърце. Впоследствие писал по този повод: “Скърбя, скърбя заедно с вас, братя, и болката ми не се облекчава от безопасността и собственото ми здраве. Като пастир аз съм уязвен от ударите, нанесени на моето стадо. С всеки от вас е съединено сърцето ми, с всеки от вас страдам и умирам! Ударите на жестокия враг поразяват и тялото ми! И душата ми е пронизана от оръжието! Сърцето ми, далеч и свободно от гонението, не пребивава в покой; любовта ме поразява, когато са поразени братята ми” (“Книга за падналите”, гл. 4)!

По това време се случило още едно събитие, което причинило немалко огорчения на свети Киприан.

Трябва да се отбележи, че в древността в картагенската

църква, както и в другите църкви, сред изповедниците имало обичай да се дават на отпадналите особени ходатайствени бележки, или “писма на мира”, по които съгрешилите по-скоро били допускани до общение с верните. И сега мнозина отпаднали от Христа възлагали големи надежди на ходатайството на изповедниците и мъчениците. Но често пъти изповедниците поради излишна снизходителност към падналите не обръщали внимание на тяхното покаяние и давали тези ходатайствени “писма на мира” без необходимата преценка и внимание. Малцина изповедници молели епископа да дарува мир на някои паднали след края на гоненията, когато се завърне и внимателно разгледа тяхното нравствено състояние. Тази снизходителност към падналите се проявявала по времето, когато гонението в Картаген още вилнеело, и следователно можела да ослаби твърдостта на вярата на останалите християни, които още не били преследвани.

Когато свети Киприан научил за това, изпратил в Картаген три писма до клира, изповедниците и народа. И тъй като основни нарушители на древното църковно правило на благочиние се оказали презвитерите, в писмата си той изобличавал най-вече тях. Всички като цяло - и клира, и народа, той убеждавал да дочакат съборното постановление за приемането на отпадналите в Църквата, а самия събор обещавал да свика след края на гонението и завръщането си в Картаген. Той молел изповедниците да обръщат особено внимание на делата и заслугите, на вида и качеството на грехопадението на всеки, за когото стават ходатаи.

Но всички тези писма на свети Киприан нямали пълен успех. Наистина, послушни на пастира си презвитери престанали да допускат отпадналите до общение с Църквата наравно с верните и ги увещавали преди всичко да изгладят своя грях с искрено покаяние. Но някои от отпадналите и тогава не пожелали да принесат покаяние, не искали да чакат

решаването на своя въпрос след края на гонението, а настоявали за незабавно прощаване на греховете.

Обаче свети Киприан не отслабил изискванията си дори когато научил за това непослушание на някои отпаднали християни.

Твърдо пазейки църковното благочиние, свети Киприан започнал преписка и със съседните епископи, за да подкрепи с тяхното съгласие изискването си за покаяние на отпадналите. В отговор на писмата му епископите съобщавали, че те напълно одобряват искането му, че в никакъв случай не бива да отстъпва от своето постановление до събора, който трябва да се свика след края на гонението.

Докато съседните епископи открито потвърдили и одобрили исканията на свети Киприан към отпадналите, изповедниците обявили своето несъгласие с него. Един от тях, Лукиан, от името на всички написал до Киприан писмо, в което го уведомявал, че всички изповедници дарували мир на отпадналите. Лукиан написал подобно писмо и до римския изповедник Целерин.

Ободрени от покровителството на изповедниците, отпадналите от няколко града на африканската провинция, се разбунтували против предстоятелите и със заплахи искали от тях мир за себе си, който вече, уверявали те, им бил даруван от изповедниците и мъчениците. В самия Картаген безпокойните миряни започнали с още по-голяма дързост да настояват за своето помирение с Църквата.

Междувременно свети Киприан увещавал клира и народа да постъпва така, както му било предписано по-рано.

По-благонамерените от падналите се смирили и обещали пълно послушание на епископа. Скоро някои от тях написали

на свети Киприан, че осъзнават грехопадението си, извършват предписаното от църковните правила покаяние, не желаят прибързано и неблаговременно примирение с верните, но очакват завръщането на епископа си, като казвали, че самото примирение в негово присъствие ще бъде по-приятно за тях.

На свети Киприан било открито във видение, че църковният мир скоро ще бъде възстановен, че ще продължи гонението още известно време само за някои и според усърдието в молитвата мирът може да настъпи по-скоро.

И наистина, събитията потвърдили видението на свети Киприан. Гонението на християните в Картаген отслабнало, езичниците започнали да позволяват на изповедниците на Христовото име да се ползват с все по-голяма свобода. Затворените в тъмница били освобождавани, а пратените на заточение се завръщали в отечеството си.

Но гонението все още не престанало. Още много грижи и безпокойства предстояли на славния архипастир свети Киприан.

Докато той отсъствал, в Картаген се усетила нужда от презвитери и клирици. Светият избрал четирима свои наместници, на които поръчал внимателно да се осведомяват за възрастта, състоянието и заслугите на лицата, които той трябвало да ръкоположи в една или друга иерархическа степен. За наместници били определени Калдоний и Херкулан, двама епископи от най-близките до Картаген епархии, а също и картагенският презвитер и изповедник Рогациан и клирикът Нумидик.

Те веднага пристъпили към изпълнението на изискванията на своя епископ. Но осъществявайки поръчаното им дело, срещнали голяма съпротива от страна на лица, на които не се нравела тази законна и необходима грижа на свети Киприан

при избора на достойни служители на Църквата. Такъв човек бил мирянинът Фелицисим, и презвитерът Новат. Към тях се присъединили още четирима презвитери, които се опасявали от справедливия съд на Киприан над тях. Те, и особено презвитер Новат, подтикнали Фелицисим да въстане против своя епископ.

Когато всичко това станало известно на свети Киприан, той отлъчил Фелицисим и заплашил да подложи на същото наказание всичките му съучастници, а написаното по този повод писмо заповядал да бъде прочетено на народа и препратено в Картаген на клира. Засега имало само шестима яростни привърженици на Фелицисим, които още тогава били отлъчени от Църквата. Но тъй като се обявили и нови негови поддръжници, предизвиканият от него смут все още не бил овладян.

Свети Киприан възнамерявал да се завърне в Картаген за Възкресение, но поради продължаващия бунт на Фелицисим и привържениците му, той не желаел да увеличава раздорите с появата си и решил да посрещне празника на мястото на доброволното си изгнание. А за да не постигнат враговете му още повече успехи, докато отсъства, писмено увещавал паството си да не се доверява на пагубните слова на метежниците.

Свети Киприан дълбоко страдал за своето паство. Неговата скръб се изляла в писмото, което написал по този повод:

“Как се измъчвам сега - пишел той до картагенските християни, - че не мога сам да дойда при вас и лично да увещавам всекиго от вас, според учението на Господа и Неговото Евангелие. Малко ли ми беше двегодишното изгнание, горчивата разлъка с вас, малко ли ми бе скръбта, която непрестанно ме измъчваше далеч от вас; малко ли бяха сълзите, които проливах денем и нощем за това, че пастирът,

когото избрахте с такава любов и плам, не може лично да ви приветства и да бъде в обятията ви. За измъченото от печал сърце настъпи още по-голяма скръб. При това безпокойство и нужда аз не мога скоро да дойда при вас... Но затова оттук ви убеждавам и моля, любезни братя, не се доверявайте на пагубни речи, не приемайте лековерно измамни думи, не избирайте тъмнината вместо светлината, нощта - вместо деня, глада - вместо храната, жаждата - вместо питието, вместо лекарството - отровата, вместо здравето - смъртта... Няма да ви донесат мир онези, които сами нямат мир... Никой да не ви отклони от пътищата Господни. Нека загиват само онези, които сами пожелаха своята гибел; нека останат извън Църквата само онези, които се отделиха от нея; нека не бъдат с епископите само онези, които въстанаха против тях... Моля ви, отделете се от такива, послушайте съветите ми. Ежедневно възнасям за вас постоянни молитви пред Господа, желая да ви съединя с Църквата, моля от Бога най-напред мир за Майката Църква, а после и за нейните чеда. Присъединете към моите молитви и вашите, към моя плач - вашите сълзи" (Писмо 40-о).

Така трогателно увещавайки тези, които можели да усетят в думите му гласа на бащината любов, светителят заплашвал с отлъчване от Църквата онези, които не желаели да му се подчинят.

Това писмо, разбира се, удържало благонамерените на страната на епископа.

Когато Новат с посредничеството на привържениците си без съгласието и знанието на епископа ръкоположил Фелицисим за дякон, Киприан написал още две писма до клира и народа за това незаконно посвещение. Това били последните писма от мястото на доброволното му изгнание. На разкола на Фелицисим бил сложен край вече на събора, свикан в Картаген* след завръщането на светителя.

* Съборът бил свикан през 251 г., бел.ред.

Скоро след завръщането си в Картаген свети Киприан оглавил събора, който разгледал два въпроса: за разкола на Фелицисим и за допускането на отпадналите до общение с верните.

Отците на събора след много и продължителни обсъждания единодушно постановили, че на отпадналите не трябва да се отказва общение с Църквата, за да не се отчаят в Божието милосърдие и да започнат да живеят като езичници, но и че не бива преждевременно да се допускат до общение, като съединението им с Църквата трябва да се предшества от продължително покаяние, молитва със сълзи към Бога и разглеждане на нравственото състояние на всеки един от тях. При това на отпадналите били определени и различни степени на покаяние. А Фелицисим и неговите съмишленици били отлъчени от Църквата като възпротивили се на властта на епископа.

Обаче враговете на Киприан не се успокоили. Презвитер Новат се отправил в Рим и тук, като изменил на Фелицисим, се присъединил към партията на Новациан*, вследствие на което създал много размирици както в римската, така и в картагенската църква. А Фелицисим заедно с единомишлениците си след една година подигнал нови раздори против Божия светител Киприан.

* Новациан бил римски презвитер. Той писал на Киприан от името на целия римски клир по делото за приемане на отпадналите в Църквата. Бел.ред.

В Рим Новациан започнал да разпространява лъжеучение, като твърдял, че отпадналите в никой случай не била да бъдат

приемани в общение, дори и да принасят покаяние. Наред с това той се опитал отнеме честта на епископството от законно избраният за епископ на Рим презвитер Корнилий. Със съдействието на пристигналия в Рим Новат той успял да убеди трима италийски епископи да го ръкоположат за епископ.

Свети Киприан с истинска християнска мъдрост се стараел да пресече корена на всички църковни раздори и вълнения. Той известил с окръжно послание африканските епископи за законния избор на Корнилий за епископ и незаконните действия на Новациан. Божият светител не престанал да внушава на всички истината, че там, където законно е избран и ръкоположен един епископ, не може да се поставя друг, и убеждавал смутителите на църковния мир да оставят гибелния раздор и споровете и да се завърнат в лоното на едната истинска вселенска Църква. А за да предпази вярващите от съблазънта на разколниците Новациан и Фелицисим, свети Киприан написал книгата “За единството на Църквата”.

Но изпитанията на Киприан не свършили с това. Намерили се хора, които продължили да сеят плевелите на раздора и смущението в Църквата. Така някой си еретик Приват, присъединявайки се към партията на Фелицисим, успял да уреди незаконното избиране на Фортунат за картагенски епископ. Обаче след увещанията на Киприан привържениците на Фортунат започнали да го изоставят и да се завръщат в църковното лоно.

За да отстрани окончателно всички раздори и несъгласия, пораждани от враговете на църковния мир, Божият светител Киприан решил да свика в Картаген поместен събор. Такива събори в Картаген имало няколко. На този били решени много от въпросите на вътрешния църковен живот, като например приемането на отпадналите, кръщението на еретиците и други. Постепенно размирниците, породени от непокорните

членове на Църквата, утихвали и в нея се въдворявали мир и тишина.

На Господ било благоугодно да посети свети Киприан с ново изпитание: вместо бедствието на езическите гонения, се появило неочаквано стихийно бедствие - чумата.

Страданието било еднакво тежко както за християните, така и за езичниците. Чумата вилнеела продължително във всяка провинция, във всеки град и почти във всяко семейство.

Общото бедствие повдигнало свети Киприан към най-жертвоготовна и благородна дейност. Докато езичниците все повече изпадали в егоизъм, докато очевидно изцяло се предавали на страха, който ги карал да напускат най-близките си роднини и да оставят мъртвите непогребани на улиците, християните, ръководени от свети Киприан, останали непоколебими. Самият той не се ограничавал с увещания, а с личния си пример давал образец за подражание на всички християни.

Чумата се съпровождала и от обичайните си страшни спътници - засухата и глада. Освен това по границите на Римската империя се появявали орди от варвари нумидийци и извършвали набези, при които отвеждали много пленници. Картагенските християни, ръководени от свети Киприан, жертвали пари, за да откупят поне някои от пленниците.

По този начин през страшното общо бедствие светителят взел всички мерки всячески да облекчи участта на страдащите.

Но независимо от това сред езичниците се намирали хора, които се осмелявали да твърдят, че чумата, както и другите бедствия, са пратени от езическите богове заради отказа на християните да им се поклонят. Такива слухове

разпространявал особено някой си Димитриан, един от картагенските съдии. След него и другите езичници повтаряли тази клевета против християните.

Свети Киприан опровергал тези заблуждения, като написал специално съчинение по този повод. “Бедствията на света - писал той до Димитриан и всички онези, които споделяли мнението му - имат за причина развратеността на хората. Тези бедствия са предсказани от пророците, като наказание за пороците, които са особено разпространени сред езичниците и които сами по себе си винаги разрушават благосъстоянието на народите и отделните граждани. Езическите богове - разсъждавал Киприан - не могат сами да защитят себе си, когато християните ги прогонват от хората*; ние, християните, макар и също да сме подложени на външните бедствия, но при безропотното им понасяне и надежда в бъдещия живот, не страдаме от нещастието.”

* Става въпрос за прогонването на бесовете, вселили се в хората. Бел.ред.

Междувременно наближавало времето за страданията на свети Киприан. На престола се възкачил император Валериан (царувал от 253 до 259 г., бел.ред), който започнал жестоко гонение против християните.

Вестта за новото гонение скоро стигнала и до африканската църква и както обикновено, колкото плашела малодушните, толкова възпламенявала към мъжествено търпение твърдите във вярата. “За какво да се грижим повече и по-добре, освен за това с непрестанни увещания да приготвим поверения ни народ против стрелите на дявола” - писал тогава Киприан на Фортунат, тукаборския епископ. Но освен устните и писмените увещания светецът и на дело дал пример за смело изповедание

на вярата пред езичниците.

След като било обявено гонението против християните, картагенският проконсул Аспазий Патерн получил указа на императора, който предписвал да се принуждават християните към поклонение на идолите. При това епископите подлежали на изгнание, а християнските събрания били забранени. Проконсулът възнамерявал преди всичко да принуди свети Киприан да се отрече от вярата и затова пръв го призовал на разпит.

Когато светителят се явил, проконсулът го запитал:

- Императорът ми заповяда да принудя всички християни да се поклонят на идолите: какво ще кажеш за това?

Свети Киприан отговорил:

- Аз съм християнин и християнски епископ. Не познавам други богове, освен Единия истински Бог, сътворил небето, земята и морето, и всичко, което ги изпълва. На този Бог ние, християните, служим денем и нощем.

Проконсулът казал:

- Значи ти ще упорстваш в решението си?

- Благото решение, известно на Господа, трябва да остава неизменно - отговорил Киприан.

Проконсулът заявил:

- Тогава според заповедта на императора трябва да бъдеш пратен на заточение.

Киприан му отговорил:

- Аз охотно ще ида на заточение.

После проконсулът го запитал:

- Имам заповед от императора не само за епископите, но и за иереите, затова ми кажи: кои са презвитерите в този град?

Киприан отговорил на това:

- Вашите закони забраняват доносите, затова и аз не мога да ти открия презвитерите, но ако търсиш, разбира се, че ще намериш такива в града.

- Поръчано ми е още - казал проконсулът - да следя християните да не правят събрания и да не извършват никъде служението си.

Свети Киприан му казал:

- Постъпи както ти е заповядано.

Скоро след това той бил изпратен на заточение в Курубис*. Дяконът Понтий, описал живота на свети Киприан, доброволно го съпровождал в заточението.

* Курубис бил на няколко дни път от Картаген. Бел.ред

Още в първия ден от пристигането си Киприан имал през нощта видение, предизвестяващо мъченическата му кончина. За него той разказал на дякон Понтий:

- Едва задрямах и видях един некрасив и неблагообразен юноша, който ме водеше в преторията на съд; струваше ми се, че трябва да застана на съд пред хегемона. Хегемонът ме погледна, нищо не каза, но веднага написа нещо. Аз не знаех какво е написал, но видях един друг юноша, с благообразно лице, който стоеше зад него. Той гледаше как хегемонът пише и четеше наум написаното. Като го прочете, ми даде знак с

ръка, че там е записано смъртно наказание за мен и е определено да бъда посечен с меч. Аз също му дадох знак с ръка, че разбрах онова, което ми обяснява. После започнах усърдно да моля съдията да ми даде още един ден живот, за да мога да уредя всички свои дела. Съдията нищо не ми отговаряше, но сякаш в отговор на молбите ми взе да пише нещо. Юношата, който стоеше зад него, следеше какво пише и ми даде знак, че животът ми ще бъде продължен още един ден. Много се зарадвах на това, но пребивавах в голям страх и смущение.

Това видение свети Киприан тълкувал в смисъл, че му е предопределено от Бога да загине посечен с меч заради изповядването на Христовото име. Единият ден живот, който му бил даруван във видението, Киприан тълкувал като една година. И наистина, след една година той мъченически загинал, посечен с меч за изповядването на Христовото име.

Докато бил в изгнание, свети Киприан прекарвал времето си в богомислие, приготвяйки се за смъртта. В заточението той написал много богомъдри творения. Всички, които идвали при него за душеспасителна беседа, той поучавал и молел да бъдат твърди във вярата, да не се боят от заплахите на мъчителите и страданията заради Христа. Той увещавал християните да не се привързват към временните и бързопреходни утехи на този живот, а да търсят вечния.

Пребивавайки в изгнание, свети Киприан търпеливо понасял всякакви лишения, като приемал заточението като родно отечество. Защото за християнина, възложил цялото си упование на Бога, отечеството и родният дом са странстване, според казаното: “защото съм странник у Тебе и пришълец; както и всичките ми отци” (Пс. 38:13). От друга страна, и изгнанието и странстването са отечество за него, защото на всяко място вижда близо до себе си Бога, според казаното:

“Винаги виждах пред себе си Господа” (Пс. 15:8).

Изминала още една година и на мястото на споменатия Аспазий Патерн за проконсул бил назначен Галерий Максим. По това време император Валериан издал още по-жесток указ за преследване на християните. Той нареждал всички християнски епископи, презвитери и изобщо всички християнски ръководители да бъдат лишени от длъжностите и имуществото си, а ако останат в християнството - да бъдат предадени на смърт.

Заповедта на императора станала известна в Африка, когато проконсулът Галерий Максим посетил селището Утика, където били заточени множество християни от различни места. Проконсулът искал още тук да започне преследването на християните и заповядал на войниците си да доведат свети Киприан.

Винаги готов с пълно спокойствие и безстрашие да приеме мъченическа кончина, свети Киприан смятал за полезно и редно да извърши мъченическия подвиг сред паството си. Разсъждавайки така и наред с това следвайки съвета на приятелите си, които го уведомили, че за него е изпратена стража, Киприан временно се скрил в едно неизвестно място - но само до завръщането на проконсула в Картаген. А за да не бъде одумван, той написал на клира и народа писмо, в което обяснявал причината за постъпката си и за последен път дал наставления на духовенството и паството си.

Когато Галерий Максим се завърнал в Картаген, свети Киприан напуснал мястото на уединението си. Скоро той изпратил двама честни мъже да заловят епископа. Киприан безстрашно тръгнал към този мъченически подвиг и заедно с двамата си стражи се отправил в колесница при проконсула. Но тъй като съдът над светителя Божий бил отложен за следващия ден, той бил отведен да пренощува в дома на

единия от стражите си. Тук светителят прекарал последната нощ, при това от състрадание и доверие към него бил оставен почти без стража.

Междувременно в града се разпространил слух, че епископ Киприан бил върнат от заточението, за да приеме мъченическа смърт. И християните веднага се устремили към дома, в който пребивавал Киприан, желаейки да видят за последен път своя пастир и учител. При това те показали още повече любов и преданост към него, отколкото при избирането му за епископ. Християните не искали да се разделят със своя любим архипастир до самата му кончина и затова цяла нощ прекарали без сън пред дверите на дома му. Те постъпили така не защото искали да го освободят от ръцете и властта на езичниците, но за да се сподобят с последно благословение от своя духовен отец.

На сутринта свети Киприан бил изведен от дома и представен на проконсула за разпит.

Проконсулът попитал:

- Ти ли си Киприан?

- Да, аз съм - отговорил той.

После проконсулът казал:

- Ти ли си епископът на тези безумци, които се именуват християни?

Киприан отговорил:

- Да, аз съм епископ на Христовия народ.

Проконсулът продължил разпита:

- Благочестивите и славни императори ти заповядват да принесеш жертва на боговете.

На това Киприан казал:

- Никога не ще сторя това.

- Размисли добре и избери това, което ще намериш по-полезно за себе си.

Божият светител казал:

- Постъпи така, както ти е заповядано. Аз не виждам необходимост да размислям за нещо, което е толкова ясно за мене.

След тези думи проконсулът се посъветвал с останалите съдии и като упрекнал Киприан, че не почита идолите, произнесъл решителна присъда:

- Киприан, християнският епископ, трябва да бъде посечен с меч!

А светителят Христов, като чул присъдата, се зарадвал и казал високо, за да чуят всички:

- Хвала на Бога!

Християните, присъстващи на съда, се обърнали към проконсула и извикали:

- И ние искаме да умрем с него!

И сред народа настъпило голямо смущение.

В това време отвели светителя Киприан на мястото за наказание. Тук го последвали и християните, проливащи сълзи за своя пастир.

Когато стигнали мястото, Божият светител снел горната си дреха, преклонил колена и започнал да се моли на Бога. После преподал на всички мир и благословение и заповядал на

приятелите си да дадат на палача двадесет и пет жълтици, извършвайки и пред смъртта си благодеяние. После завързал с кърпа очите си и протегнал ръце на презвитера и иподякона да ги държат. А някои християни постилали пред него кърпи, за да съберат кръвта на Христовия свещеномъченик като някое драгоценно съкровище. Накрая светителят преклонил глава и бил посечен с меча.

Така завършил живота си Божият светител, пострадал за слава на Христа, нашия Бог*.

* Свети Киприан бил убит през 258 година. Бел.ред.(25)

Честното тяло на светителя през нощта било пренесено със свещи и пение в частното гробище на прокуратора Макровий Кандидиан и тук било погребано. Впоследствие при крал Карл Велики мощите на свещеномъченик Киприан били пренесени в град Арл, Франция, а при Карл Плешиви в манастира на свети Корнелий в Компиен.

А нечестивите му мъчители не останали ненаказани и скоро били застигнати от справедливия Божи съд.

Няколко дни след мъченическата кончина на свети Киприан, по Божия съд бил взет от живите проконсулът Галерий Максим. А император Валерий, преследващ жестоко християните, претърпял жестоко поражение във войната с персите и загинал в тъмница, пленен от врага.

Свети Киприан оставил много съчинения, в които разкрива както вероучителни, така и нравоучителни истини. Голяма част от тях са писма, на него принадлежат около 80 писма. Освен това той бил автор на много отделни трактати или съчинения. Теми на творенията му били пастирът на Църквата

и пазещите девство, страдащите и падналите, езичниците и иудеите, еретиците и разколниците. За пастирите на Църквата свети Киприан написал “Книга за ревността и завистта” - плод на истински апостолски дух, с постановления как трябва да се постъпва за мир и полза на Църквата. За девствениците той създал “Книга за поведението на девствениците”, а любовта към страдащите го подтикнала да напише три забележителни съчинения: “За висотата на търпението”, “За милосърдието” и “За смъртността”. Книгата “За падналите” съдържа назидателни разсъждения за покаянието. Към забележителните съчинения на свети Киприан, в които защитава християнството от нападките на езичниците, принадлежат “Послание до Деметриан” и “За суетата на идолите”. “Три книги свидетелства против иудеите” съдържат кратко описание на християнската вяра и дейност и изобличение на упорстващите иудеи. За изобличаване на ересите и разколите свети Киприан написал “Книга за единството на църквата” и “Книга до Донат за кръщението”. В съчинението “До Фортунат, за увещаване към мъченичество” той призовава всички християни към твърдост на духа в гоненията. Свети Киприан оставил и много други славни писания. По думите на блажения Иероним писанията на свети Киприан били по-известни от слънцето. От неговите творения отците на Ефеския и Халкидонския вселенски събор* привеждали свидетелства в защита на християнската вяра от нападките на еретиците и за изобличение на неправомислието им.

* В Ефес бил свикан III вселенски събор, а в Халкидон - IV. Бел.ред.

По-обстоятелствено и подробно в творенията на свети Киприан е изразено учението за Църквата. Накратко разсъжденията му по този въпрос се състояли в следното.

Църквата е основано от Господ Иисус Христос и устроено и утвърдено от апостолите общество от хора, което, както вътрешно, така и външно представлява едно цяло, възглавявано от Един глава - Господ Иисус Христос. Както вътрешното единство на Църквата се обуславя от единството на вярата и любовта, така и външното ѝ единство се обуславя от йерархията (и в нея предимно от властта на епископа) и църковните тайнства. Извън тази една истинска и спасителна Църква, според разсъждението на свети Киприан, няма и не може да има спасение. Само тази една Църква е истинска апостолска Църква, и следователно - непогрешима. “Ние следваме - разсъждавал свети Киприан - онова, което сме възприели от апостолите, а те са ни предали само една Църква. Само една Църква, получила благодатта на живота, живее во веки и животвори Божия народ” (Писма 71 и 73). В тази именно една истинска Църква, получила благодатта на живота, са съсредоточени всички божествени блага и само в нея е възможно спасението. “Че Църквата е една - пише свети Киприан - възвестява и Дух Свети в Песен на Песните, като казва от Лицето на Иисуса Христа: “едничка е тя, гълъбицата ми, съвършената ми; едничка е тя на майка си, белязана у родителката си” (Песен на песн. 6:9.). И пак за нея казва: “Затворена градина е моята сестрица невеста, заключен кладенец, запечатан извор” (Песен на песн. 4:12). А ако невестата Христова, която е Църквата, е “затворена градина”, то затвореното не може да се отваря пред чужди. Ако тя е “запечатан извор”, от него не може да пие онзи, който се намира отвън и няма достъп до извора. Ако Църквата е единственият кладенец на жива вода, то намиращият се вън от Църквата не може да се осветява и да се оживява с тази вода, чиято употреба и питие се дарува на пребиваващите вътре в Църквата. Господ високо призовава всеки, който жадува, да иде и да пие от източника на жива вода, който тече от Него. Къде трябва да иде жадният? При еретиците ли, които изобщо

нямат нито извор, нито река от животворна вода, или при Църквата, която е една и по думите на Господа е основана на един, който е приел и ключовете от нея? Само тя пази и притежава цялата власт на своя Жених и Господ. Истинната, спасителната света вода на Църквата не се разваля, нито се осквернява, тъй като и самата Църква е неразрушима, чиста и целомъдрена" (Писмо 73).

В Христовата Църква се съдържа цялата пълнота на живота и спасението. Както по времето на потопа спасението е било възможно само в ковчега на Ной, или при разрушаването на Иерихон - само в дома на Раав (Иис. Нав., гл. 2.), тъй и църквата е единственото място за спасение на човеците. "Домът Божий е един - разсъждава свети Киприан - и никой не може никъде да се спаси, освен в Църквата. Нека не си мислят някои, че могат да наследят живот и спасение, ако не се подчиняват на епископите и свещениците" (Писмо 62).

Онези, които са извън Църквата, които се отделят от единството и общението с нея, нямат истински живот. "Явно - отбелязва свети Киприан, - че тези, които не са в Църквата Христова, между мъртъвците са, и че не може да оживотвори другиго онзи, който и сам не живее" (Писмо 71).

Но само вярата, без любовта, не може да бъде единственото здраво и крепко свързващо звено за всички членове на Църквата. "Не е достатъчно - разсъждава свети Киприан - да получим нещо; по-важното е да съумеем да съхраним полученото. Самата вяра и спасителното възраждане са животворни не защото сме ги получили, а най-вече поради това, че сме ги съхранили" (Писмо 6). Само искрената жива и дейна вяра, съединена с любов, дава на човека право да встъпи в жив съюз както с Христа, така и с цялото християнско братство. Където няма едното или другото, там няма и живот с Христа, там, следователно, няма и спасение.

Според свети Киприан любовта е основата на всички добродетели. “Любовта - пише той - е съюз на братството, основа на мира, крепост и утвърждение на единството; …тя предшества благотворението и мъченичеството, тя вечно ще пребъде с нас при Бога в Царството Небесно” (“За добродетелта на търпението”, гл. 15, бел.ред.).

И много други душеспасителни истини разкрива свети Киприан в своите съчинения за слава на нашия Господ Бог и Спасител Иисус Христос. Амин.

В памет на свети Генадий, патриарх Константинополски († 471 г.)

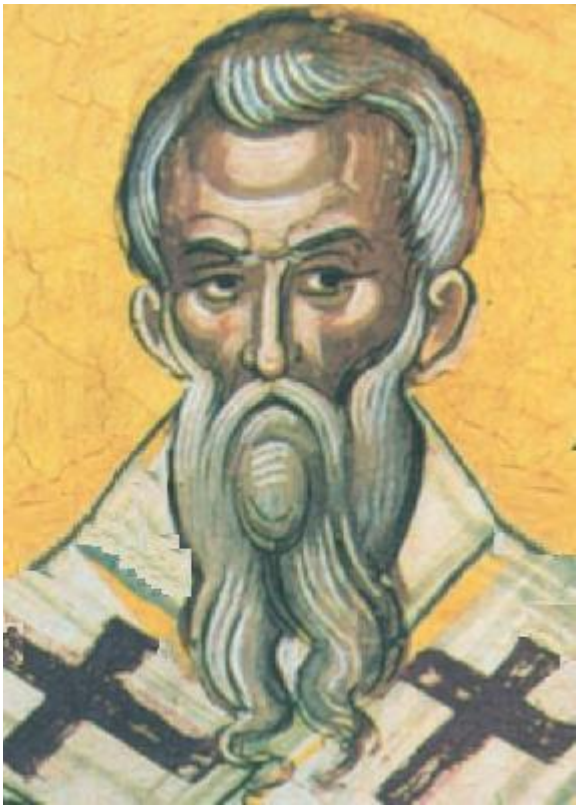

Свети Генадий, патриарх Константинополски. Стара стенопис от Света Гора-Атон

Свети Генадий приел престола на Константинополската патриаршия след свети Анатолий (1) , при царуването на император Лъв Велики (2).

(1) ***Анатолий*** *бил патриарх от 449 до 458 г.*

(2) ***Лъв I Велики*** *управлявал от 457 до 474 г.*

За богоугодния му живот свидетелства книгата, наречена "Лимонар". В нея преподобните отци Софроний и Йоан повествуват за следното:

“- Ние дойдохме - казват те - в киновията (Киновия (от гр. κοινό - общ, и βιό - живот) се наричали общежителните манастири, в които братята се издържали от манастира и в замяна се трудели за обща полза на общежитието.), наречена Салама, на девет поприща от Александрия, и намерихме там двама старци, които преди са били презвитери на Константинополската църква. Те ни разказаха за блажения Генадий, Константинополския патриарх, че бил кротък, съблюдавал телесна чистота и се отличавал с въздържанието си. Казаха за него и това, че мнозина му причинявали големи неприятности заради клирика на име Харисим, който премного съгрешавал. Той служил при храма на светия мъченик Елевтерий и за него разправяли, че той не само прекарва живота си в леност, нерадение и греховна нечистота, но се занимава с разбойничество и вълшебство. Като призовал този клирик, патриархът започнал да го увещава, отчески поправяйки го с духа на кротостта, но като видял, че той остава непоправим, заповядал да го накажат. Но Харисим продължавал да върши същото и наказанието не му подействало.

Тогава патриархът изпратил един от слугите си в храма на мъченика, където служел Харисим, за да измоли от мъченика сам да го изправи или поне да отсече от Църквата потъналия в грехове служител на своя храм. Пратеникът дошъл в храма, застанал пред олтара и като прострял ръка към гроба на мъченика, казал:

- Свети мъчениче Елевтерие! Патриарх Генадий ти възвестява чрез мен, грешния, че клирикът Харисим, който служи в твоя храм, върши множество беззакония и създава съблазни. Затова или го изправи, или го отсечи от църквата.

На следващата сутрин Харисим бил намерен мъртъв. Това показва колко угоден на Бога и на Неговите светии бил блаженият Генадий, защото словото му, обърнато към светия мъченик чрез пратеника, било скоро чуто и изпълнено на дело.

При свети Генадий в Константинопол бил построен храм в чест на свети Йоан Предтеча Господен от някой си сенатор на име Студии, който дошъл от древния Рим. Бил устроен и манастир, наречен Студийски по името на сенатора, в който бил учреден чин на незаспиващите.

При патриарх Генадий църковен иконом бил преподобният Маркиан. Той свалил последната си дреха и я дал на един нищ. Тогава всички видели под фелона му царската порфира, с която се сподобил заради милосърдието си, както се разказва в житието му.

При патриарх Генадий се подвизавал и свети стълпник Даниил, когото той ръкоположил за презвитер.

В дните на свети патриарх Генадий в Константинопол станало следното чудо.

Един иконописец се осмелил да изпише образа на Христа Спасителя по подобие на езическия бог Зевс. И тозчас бил застигнат от Божието наказание, защото ръката, изобразила Господа така, изсъхнала. Като усетил толкова скоро Божието отмъщение върху себе си, той побързал при свети патриарх Генадий и му принесъл покаяние, изповядвайки със сълзи греха си. Светият патриарх се помолил за него на Господ и

изцелил ръката му, така че тя станала здрава, както и преди.

Свети патриарх Генадий имал обичая да не ръкополага в презвитерски сан, докато желаещият не научи наизуст целия Псалтир, защото този Божи архиерей ревностно се грижел за строгото спазване на църковния чин. Той съзнавал, че този чин ще бъде щателно изпълнен само тогава, когато всички свещеници и клирици познават светите книги и могат да разбират разумно божественото Писание. Защото презвитер, ненаучен на книгите, не може да учи другите, не може да изправя и наставлява на пътя на спасението, без сам да познава спасителния път. За такъв се сбъдват Христовите слова: "*нима може слепец слепеца да води? Не ще ли паднат и двамата в яма?*" (Лук. 6:39).

Свети Генадий свикал в Константинопол поместен събор за изкореняването на Евтихиевата ерес и заради църковното благоустрояване. На него била забранена разпространяваща се сред архиереите симония - раздаването на духовни звания и места срещу заплащане.

Патриархът водел повереното му словесно стадо тринадесет години. Той се представил на Господа при царуването на същия император Лъв Велики*.

** Свети Генадий заемал патриаршеския престол от 458 до 471 г.*
Приписват му се и няколко богословски съчинения. Генадий Месалийски пише за него: “Мъж красноречив, с остър ум, той бил така обогатен от четенето на древните, че обяснил всяка дума на пророк Даниил и съчинил много беседи.”
Всички тези съчинения днес са неизвестни. До нас е достигнало само окръжното му послание против симонията, утвърдено на събора от 459 година.

Малко преди кончината си свети Генадий се молел през нощта в храма и му се явило някакво демонско страшилище. Той го прогонил със знамението на честния кръст, а дяволът побягнал с думите:

- Тръгвам си и няма да причинявам тук никому зло дотогава, докато си жив. Но след смъртта ти пак ще дойда и всячески ще смущавам Църквата и ще повлека към гибел мнозина.

До деня на смъртта си свети Генадий непрестанно със сълзи се молел на Господа да опази Църквата Си и портите адови да не й надделеят. И както приживе бил усърден ходатай пред Бога за светата Църква, така и след преставянето си той праща непрестанните си молитви за нея, предстоейки заедно с другите свети йерарси пред Главата на Църквата - Христос, нашия Владика, на Когото заедно с Отца и Светия Дух вечно въздаваме слава.

ЧЕТИ-МИНЕИТЕ

buditeli.info © 2017